

Колокольчикова І.В.

кандидат економічних наук, доцент,

докторант,

Полтавська державна аграрна академія

ЕКОНОМІЧНА СУТЬ РИНКУ ПЛОДОВО-ЯГІДНОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Ринок як економічна категорія виражає взаємовідносини між виробниками та споживачами продукції. Суть цього процесу полягає у формуванні товарно-грошових відносин, акумулюванні коштів в тій чи іншій галузі. Концентрація цих коштів в галузях економіки дозволяє робити висновки про успішність розвитку економічної системи держави в цілому та її складових. Галузь садівництва представлена ринком плодово-ягідної продукції. Цей ринок має тенденцію до розвитку, розширюючи тим самим як внутрішні так і зовнішні межі. Глобалізаційні процеси, які відбуваються в економіці країн світу дають обґрунтовані підстави до корегування стратегічних програм розвитку, пошуку напрямів удосконалення та впровадження інноваційних підходів щодо виробництва, переробки та реалізації продукції. Тому своєчасна реакція на світові глобалізаційні процеси є запорукою успішного функціонування, розвитку та конкурування вітчизняних господарств-виробників на зовнішньому ринку плодово-ягідної продукції.

Глобалізація, як процес інтеграції зв'язків між виробниками товарів та послуг всього світу, є інструментом узагальнення підходів щодо виробництва та реалізації продукції, формування єдиного світового ринку продукції. Розширення меж ринку та вихід на міжнародну арену дозволяє державам включитись та бути учасниками цього процесу.

Ринок фруктів та ягід у світі має наступну тенденцію. Аналіз показників світового виробництва продукції галузі показує, що «згідно світової статистичної інформації Faostat у топ-10 світових фруктів за даними 2017 р. входять: кавун, банани, яблука, виноград, апельсин, манго, мандарини, груша, ананаси, персики [1]. Світове виробництво плодів та ягід за останні 6 років представлено більш ніж 20 категоріями продукції. Протягом періоду, що досліджується, тенденція відносно стабільна. На першому місці виробництво ягід, а саме кавунів. Станом на 2017 р. їх виробництво склало 118413,46 тис. тонн. Друге та третє місце посідають банани і

яблука, відповідно 113918,76 тис. тонн та 83139,33 тис. тонн. На четвертому місті також ягода – виноград 74276,58 тис. тонн. Такі улюблені цитрусові, як апельсини, манго, мандарини та ананаси займають 5, 6, 8, 10 позиції у рейтингу» [2, с. 28].

У світових експортних операціях за обсягами пріоритети віддаються: горіхи – 18585838 тис. дол., ягоди (полуниця, малина тощо) – 15265681 тис. дол. та цитрусові – 14138038 тис. дол. Зерняткові та кісточкові плоди посідають 6 та 9 позицію за вартістю операцій на суму 10559454 тис. дол. та 5959064 тис. дол. Імпортованих операцій мають аналогічну тенденцію [1].

Ринок плодово-ягідної продукції України, який представлений сьогодні суб'єктами великого, середнього та малого бізнесу з одного боку та споживачами – з іншого, є джерелом забезпечення вітамінізованими продуктами харчування (фруктами та ягодами) населення країни та світу. Він стрімко розвивається та розширює свою присутність на міжнародній арені. Головними ринками збуту української плодово – ягідної продукції є країни Європейського союзу. За рейтинговою оцінкою серед 10 країн, куди найбільше експортується вітчизняна плодова та ягідна продукція станом на 2018 р. є Польща, Туреччина, Франція. Їх загальна питома вага у експортному торговельному обороті складає 33,2%, тобто третина всього українського експорту [3].

За даними галузевого звіту «Садівництво та ягідництво в Україні» за підсумками 2018 року країна експортувала плодів і ягід на суму 229 млн дол. США. Основними продуктами цієї товарної групи є волоські горіхи (117 млн дол.), заморожені плоди і ягоди (78 млн дол.), яблука і груші (15 млн дол.). Їх сумарна частка в експорті – майже 92%. Українські яблука у 2018 р. постачались більш ніж до 60 країн світу, провідними їх споживачами стали Білорусь (40% вартості експорту), Молдова (14%) і Швеція (9%). Перспективним стало розширення ринків збуту яблук до Швеції та Австрії, а також країн Близького Сходу (Об'єднані Арабські Емірати, Саудівська Аравія, Кувейт), [4].

Позитивною тенденцією є розвиток органічного виробництва плодово – ягідної продукції в Україні. У 2017 р. частка органічних сільськогосподарських угідь та насаджень склала 1,52%. Серед органічної продукції, яка має міжнародну сертифікацію є свіжі фрукти та ягоди [5, с. 512].

Таким чином, в умовах глобалізації Україна нарощує свої позиції щодо присутності на міжнародному ринку плодово – ягідної продукції. Простежується тенденція схожості у підходах до

формування експортних поставок плодів та ягід. Це підтверджують показники експортних операцій, які відображають загально світові тенденції, а саме пріоритетність горіхів та яблук у структурі експорту. Це позитивна тенденція, яка дає можливість вітчизняним виробникам плодів та ягід проводити зміни у сортовому складі плодових дерев, вести постійний пошук шляхів підвищення якості продукції галузі та нарощувати обсяги експортних поставок. У підсумковому результаті галузь садівництва отримає збільшення доходів та визнання вітчизняної продукції світовими споживачами.

Література:

1. FAO Statistical Yearbooks [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://www.fao.org/faostat>.
2. Колокольчикова І.В. Світове виробництво та ринкові позиції плодово-ягідної продукції на міжнародному ринку / І.В. Колокольчикова // Бізнес – Навігатор. – Херсон. – 2019. – № 3 (52). – С. 26–31.
3. Колокольчикова І.В. Сегментування української плодово – ягідної продукції на міжнародному ринку [Електронний ресурс] / І.В. Колокольчикова // Приазовський економічний вісник. – 2019. – № 5 (16). – Режим доступу до ресурсу: <http://pev.zp.ua/vypusk-5-16>.
4. Садівництво та ягідництво в Україні – 2018 [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://ukrsadprom.org>
5. Oleksenko R., Kolokolchikova I., Syzonenko O. Ukraine in the Context of the World Organic Production of Agricultural Products / R. Oleksenko, I. Kolokolchikova, O. Syzonenko // Modern Development Paths of Agricultural Production. – Springer, Cham. – 2019. – Pp. 507–514.